

Nr 388.

Av herr **Jonsson**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 214, angående vissa anslag till privatläroverken m. m.

Enligt nu gällande bestämmelser för statsunderstödda privatläroverk må intill en tredjedel av ämneslärarinnas tjänstgöring förläggas till de förberedande klasserna.

I en till innevarande riksdag avlåten proposition nr 214 angående vissa anslag till privatläroverken m. m. har Kungl. Maj:t föreslagit en bestämmelse, som skulle komma att i avsevärd mån inskränka den nuvarande rätten för ämneslärarinna i privatskola att tjänstgöra på småskolestadiet. Meningen är, att sådan tjänstgöring skall få förekomma endast med av skolöverstyrelsen särskilt givet tillstånd, samt icke vid någon skola erhålla större omfattning än högst en niondel av samtliga ämneslärarinnornas sammanlagda tjänstgöring.

Det steg, som Kungl. Maj:t med denna bestämmelse tagit från den nuvarande ordningen, är mycket långt, men likväl icke så stort, att det frigör staten från plikten att i vissa fall understödja enskilda folkskolor. De skäl, som de s. k. privatskolesakkunniga samt Kungl. Maj:t åberopa för ett bibehållande av rätten till delad tjänstgöring av det slag, varom här är fråga, äro huvudsakligen av pedagogisk natur. Det anses nämligen vara fördelaktigt för såväl elever som lärare, att förbindelser mellan olika skolstadier uppehållas.

Emellertid visar de sakkunniges egen undersökning, att de pedagogiska skälen icke skattas så synnerligen högt av privatläroverken. Av de 100 undersökta statsunderstödda enskilda skolorna begagnade sig endast halva antalet eller precis 50 av rätten att förlägga tjänstgöringen till olika stadier. Och av dessa 50 hade allenast 8 anfört de pedagogiska synpunkterna som de dominerande vid delningen av tjänstgöringen. För 21 hade schematekniska skäl varit avgörande och för 21 andra skolor både schematekniska och pedagogiska. Det synes alltså, som om i verkligheten de av sakkunniga för delningsrättens bibehållande med sådan styrka åberopade skälen icke skulle av läroverken själva tillmätas betydelse.

Som de sakkunniga påpeka, går utvecklingen i riktning mot ett avskärande av de med elementarskolorna förenade förberedande klasserna. Denna utveckling är också, enligt undertecknads blygsamma mening, den riktiga,

föranledd som den torde vara av den erfarenheten, att de förberedande klasserna i stor utsträckning blockera vägen till flickskolorna för elever från folkskolorna. Statsmakterna ha intet skäl att fördröja denna utveckling genom att fortfarande understödja, låt vara försiktigt och med blygsamma mått, en skolorganisation, som icke i något avseende kompletterar folkskolan, utan som är fullt sidoordnad vad undervisningen beträffar med folkskolans tre första klasser och vilken till väsentlig uppgift har att på ett tidigt stadium sälla de förmögnas barn från de obemedlades.

Av det anförda framgår, att undertecknad icke anser några som helst skäl föreligga att ge något statsunderstöd till enskilda folkskolor, vilket man ju faktiskt skulle komma att alltjämt göra, om rätten bibehölles för privatläroverk att delvis förlägga ämneslärarinnornas tjänstgöring till med läroverket förbunden förberedande avdelning. Fördenskull hemställas,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring av yrkandet i Kungl. Maj:ts proposition nr 214, att mom. 3 i avdelning A av kungörelsen den 21 februari 1914 om ändrad lydelse av vissa bestämmelser i kungörelsen den 29 oktober 1909 angående avlöning av lärarinnorna vid statsunderstödda enskilda läroanstalter samt angående statsunderstöd åt dessa läroanstalter m. m. skall hava följande ändrade lydelse:

3. Den tjänstgöring, som här avses, skall vara förlagd till klasserna över de förberedande eller till läsavdelning av med skolan förbundet högre lärarinneseminarium.

Tjänstgöringen må ävenledes, på särskild ansökan och efter skolöverstyrelsens beprövande, kunna fullgöras i övningsämnen, under förutsättning att starka skäl av pedagogisk art kunna förebringas för denna anordning. För samtliga ämneslärarinnor må dock nämnda tjänstgöring icke till omfattningen motsvara mer än en niondel av deras sammanlagda tjänstgöring vid skolan.

Stockholm den 1 april 1925.

Conrad Jonsson.